

5. Kubankova, M., Hajek, M., Votatova, A. (2016). Environmental and social value of agriculture innovation. Agric.Econ – Czech, 62, 2016 (3): 101–112.
6. Singh, S., Kiran, R., Goyal, D. (2015) Identification of key factors for enhancing competitiveness: an exploratory study of the selected agri-biotech firms of Punjab in India. Agric.Econ.– Czech, 61, 2015 (4): 179–188.
7. Біленький О.Ю. Виробництво та експорт продукції тваринництва у світі / О.Ю. Біленький // Економіка АПК. – 2012. – № 6. – С. 110-113.
8. Гуторов О.І. Проблеми становлення екологічно збалансованого аграрного виробництва / О.І. Гуторов // Перспективи екологізації аграрного виробництва в Україні: зб. наук. пр. ; за заг. ред. Ю.О. Лупенка, О.В. Ходаківської. – К.: ННЦ ІАЕ, 2012. – С. 22-31.
9. Дацій О.І. Фінансове забезпечення інновацій в агропромисловому комплексі України / О.І. Дацій // Проблеми інвестиційно-інноваційного розвитку. – 2011. – № 1. – С. 65-76.
10. Діброва А.Д. Основні тенденції розвитку зовнішньої торгівлі агропродовольчою продукцією / А.Д. Діброва // Економіка АПК. – 2012. – № 2. – С. 95-102.
11. Жидяк О.Р. Інноваційний розвиток підприємств аграрної сфери: регіональний аспект [Електронний ресурс] / О.Р. Жидяк // Економіка: реалії часу. – 2012. – № 2 (3). – С. 165-168. – Режим доступу до журн.: <http://www.economics.opu.ua/n3.html>.
12. Концепція Державної цільової програми розвитку аграрного сектору економіки на період до 2020 р.: проект [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://minagro.gov.ua/apk?nid=16822>.
13. Кот О.В. Теоретичні аспекти інноваційного розвитку аграрного сектору економіки та його організаційно-економічне забезпечення / О.В. Кот // Проблеми інвестиційно-інноваційного розвитку. – 2011. – № 1. – С. 57-63.
14. Національний проект “Відроджене скотарство”. – К.: ДІА, 2011. – 44 с.
15. Саблук П.Т. Екологізація агропромислового виробництва – визначальна складова сучасної аграрної політики / П.Т. Саблук, О.В. Ходаківська // Перспективи екологізації аграрного виробництва в Україні: зб. наук. пр. ; за заг. ред. Ю.О. Лупенка, О.В. Ходаківської. – К.: ННЦ ІАЕ, 2012. – 182 с. – С. 3-12.
16. Сільське господарство України: стат. зб. – К.: Державна служба статистики України, 2015. – 380 с.
17. Шубравська О.В. Інтеграційні перспективи України: переваги і ризики для аграрного сектору / О.В. Шубравська, К.О. Прокопенко // Економіка України. – 2014. – № 1. – С. 63-73.

Стаття надійшла до редакції 13.06.2016 р.

*

УДК 332.3

*І.О. НОВАКОВСЬКА, кандидат економічних наук, доцент
Національний авіаційний університет*

Регулювання громадського контролю землекористування

Постановка проблеми. Конституцією України визначено, що земля є основним національним багатством, яке перебуває під особливою охороною держави. Враховуючи основоположне значення землі в суспільстві, охорона її повинна здійснюватися правовими, організаційними, економічними й соціальними методами з запровадженням надійної системи контролю за землекористуванням.

Відповідно до Земельного кодексу України контроль за використанням та охороною земель полягає в забезпеченні дотримання органами державної влади, органами місце-

вого самоврядування, підприємствами, установами, організаціями і громадянами земельного законодавства країни [2].

Контроль поділяється на державний, самоврядний та громадський.

Державний контроль за використанням і охороною земель здійснюється центральним органом виконавчої влади, який реалізує державну політику у сфері земельних відносин, за дотриманням законодавства про охорону земель – центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику зі здійснення державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення й охорони природних

© І.О. Новаковська, 2016

ресурсів. Порядок здійснення державного контролю визначено Законом України «Про державний контроль за використанням та охороною земель» [7].

Самоврядний контроль за використанням та охороною земель, що повинен здійснюватися сільськими, селищними, міськими, районними та обласними радами, в цілому залишається поза правовим регулюванням. У Законі «Про місцеве самоврядування в Україні» містяться лише окремі повноваження місцевих рад щодо проведення контролю, зокрема припинення права користування у разі наявності порушень законодавства, звернення до правоохоронних органів із заявами про перевірку фактів порушень закону, надання землевласниками і землекористувачами певних відомостей щодо стану використання земель. Однак здійснення вказаних контрольних повноважень не підкріплено відповідними санкціями [8].

Державний та самоврядний контроль являють собою реалізацію земельних інтересів українського народу через діяльність двох видів публічної влади – органів державної влади й органів місцевого самоврядування. Перші здійснюють контроль у межах усієї території країни, а другі – на території конкретних територіальних громад [9]. Однак закон про місцеве самоврядування відносить питання контролю землекористування місцевими радами до делегованих повноважень їхніх виконавчих органів. Таким чином, органи місцевого самоврядування не здійснюють повного контролю за використанням та охороною земель, а наділені лише окремими повноваженнями, які дозволяють їм опосередковано контролювати землекористування у межах їхніх територій.

Громадський контроль за чинним законодавством повинні провадити громадські інспекторами, які можуть призначатися: відповідними органами місцевого самоврядування; центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері земельних відносин; центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику зі здійснення державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища. Положення про громадських інспекторів повинно за-

тверджуватися вказаними центральними органами виконавчої влади. Досі такого положення не існує, порядок громадського контролю на законодавчому рівні не врегульовано, громадських інспекторів немає. Громадські об'єднання не залучено до сфери контролю за землекористуванням. Отже, створення правової, економічної й екологічної бази для функціонування у державі комплексної системи контролю за землекористуванням є надзвичайно важливим та актуальним науковим завданням.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Зарубіжний досвід контролю доводить про існування в багатьох країнах комплексного контрольного інституту. Так, у Російській Федерації ведуться державний, муніципальний, громадський та виробничий земельний контроль. Громадський контроль, зокрема, здійснюється органами громадського самоуправління, іншими громадськими організаціями (об'єднаннями), громадянами й стосується, насамперед, забезпечення прав і законних інтересів громадян, юридичних осіб, а також дотримання вимог щодо використання та охорони земель [3, с.15].

У більшості країн Східної Європи земля є об'єктом правової охорони як єдине ціле, як загальнонародне благо, що знайшло закріплення у ряді конституцій і в спеціальних законах (Польща, Угорщина, Румунія) [13]. У країнах Західної Європи контроль за землекористуванням є невід'ємною складовою частиною екологічного права, яким забороняються будь-які дії, що завдають шкоди навколишньому середовищу. З цією метою діють програми державного контролю землекористування, оскільки суспільство вимагає такого контролю [16]. Система контролю (LUCs) при цьому наповнюється інформацією щодо обмеження потенційного впливу забруднення земель і змін землекористування на поведінку людей. Регіональні програми реалізуються зі здійсненням контролю й документуються для федеральних і BRAC – сайтів із веденням відповідних контрольних списків [15].

Особливу контролюючу роль у цих країнах відіграють громадські організації, «зелені рухи», об'єднання громадян, окремі громадяни. Громадський контроль за

використанням земель здійснюється ще на стадії проектування об'єктів, коли громадські об'єднання знайомляться з інформацією щодо планування типів землекористувань, висловлюють свої міркування, вносять зауваження та пропозиції. Основні проектні рішення публікуються в муніципальних закладах інформації. Після узгодження проектів розвитку територій, обговорення їх громадськістю й прийняття рішень муніципальними органами, вони набувають сили закону та є підставою для використання земель.

У США більшість функцій з управління землекористуванням делеговано муніципальним органам. При цьому контроль містить урядові рішення, дозвільні права й вимоги, що обмежують приватне використання земель і природних ресурсів. Необхідність компенсації втрат, пов'язаних з примусовим відчуженням земельних ділянок та обмеженнями у землекористуванні, вирішується відповідно до положень 5-ї поправки до Конституції США [17].

Наукові дослідження й публікації останніх років стосуються, в основному, питань регулювання та здійснення державного контролю за використанням і охороною земель (Кулинич П.Ф., Мірошніченко А.М., Семчик В.І., Сохнич А.Я., Шульга М.В.) [10; 4; 11].

Практика організації контролю, аналіз правопорушень, виявлених при його проведенні, та заходи щодо локалізації висвітлені в працях учених, які працювали безпосередньо керівниками земельноконтрольних органів (Бредіхін О.О., Нечипоренко О.М., Яцук І.П.) [1,5, 12]. Привертає увагу той факт, що протягом 2003 – 2012 років Держземінспекцією, яка контролювала дотримання вимог законодавства, жодного факту зниження показників родючості ґрунтів не виявлено. На цьому фіксують увагу окремі зарубіжні вчені [14].

Результати дослідження проблем самоврядного контролю за використанням та охороною земель опубліковані Ю.П. Кулаковським, М.І. Шквиром. Суть їх зводиться в основному до аналізу фактичного відсторонення органів місцевого самоврядування від проведення контролю за використанням зе-

мель територіальних громад, збільшення випадків порушень норм забудови та використання земель, невжиття заходів до порушників земельного законодавства з боку правоохоронних органів і судів [3].

Мета статті – висвітлити результати дослідження стану контролю землекористування, методичні основи та механізми формування сучасної комплексної системи державного, самоврядного й громадського контролю за використанням та охороною земель.

Для цього передбачено провести аналіз чинної регуляторної бази здійснення процесу контролю, практики й результатів діяльності контролюючих органів, монографічних праць вітчизняних і зарубіжних учених та розробки положень законодавчого акта з питань організації контролю.

Виклад основних результатів дослідження. Усі три види контролю землекористування потребують удосконалення. Державний контроль повинен спрямовуватися на перевірку дотримання тих норм законодавства, які містять загальнодержавні вимоги, а не є недоліками організаційної й господарської діяльності власників землі та землекористувачів. Самоврядний контроль повинен мати аналогічні з державним контролем норми законодавчого регулювання. Кардинальне поліпшення діяльності щодо контролю землекористування в державі неможливе без законодавчого врегулювання діяльності громадських організацій, громадських спілок і громадських інспекторів щодо його здійснення. Потенціал громадських об'єднань необхідно спрямувати на суттєве поліпшення якості контролю, його повсюдності, зменшення кількості корупційних діянь у земельній сфері, попередження криміналізації ринку земель.

Загалом практика здійснення контролю землекористування в Україні підтверджує його некомплексність, почастищення випадків порушень земельного законодавства, недієвість самоврядного контролю за використанням та охороною земель. Земля потребує охорони не лише від самовільного зайняття й неналежного використання, а, насамперед, від деградації. Через фактичне припинення робіт по боротьбі з ерозією ґрунтів, засо-

Закон України
«Про громадський контроль за
використанням та охороною земель»

ленням і забрудненням їх важкими металами та хімічними речовинами постійно збільшуються площі деградованих земель. Вказані явища значною мірою є наслідком незадовільного державного контролю за землекористуванням і свідченням того, що форми контролю вимагають кардинальних змін. Передусім це стосується функціонування самоврядного та громадського контролю за використанням і охороною земель.

Органи місцевого самоврядування повинні в межах відповідних громад контролювати виконання всіх норм чинного законодавства, а їх діяльність слід законодавчо унормувати. До громадського контролю за землекористуванням мають бути залучені громадські об'єднання та громадські спілки. Чинне законодавство передбачає ведення такого контролю лише громадськими інспекторами, однак їхні повноваження закон не визначає. Отже, без прийняття самостійного законодавчого акта громадський контроль не може комплексно провадитися. Він повинен здійснюватися на всій території держави.

Проектом Закону України «Про громадський контроль за використанням та охороною земель», який пропонується у зв'язку з вказаним прийняти, доцільно встановити, передусім, повноваження громадських об'єднань у сфері контролю; основні завдання цього контролю, права, обов'язки й систему стимулювання громадських інспекторів; визначити порядок проведення громадської експертизи землепорядної та містобудівної документації.

У законопроекті необхідно законодавчо закріпити участь громадськості в забезпеченні державної політики у сфері землекористування, співпрацю громадських об'єднань із спеціально уповноваженими органами виконавчої влади у сфері державного контролю, дотримання вимог щодо публічності, прозорості, інформованості громадськості про результати здійснення контрольної діяльності [6].

Структура і зміст законопроекту пропонуються такими.

Цей Закон визначає правові, організаційні, економічні й соціальні основи здійснення громадського контролю за землекористуванням із метою забезпечення раціонального використання земель, їх ефективної охорони, відтворення та підвищення родючості ґрунтів, дотримання земельного законодавства України.

Стаття 1. Земля як об'єкт громадського контролю та охорони

Об'єктом громадського контролю за використанням та охороною земель є всі землі в межах території України.

Земля як основне національне багатство перебуває під особливою охороною держави.

Стаття 2. Основні завдання громадського контролю та принципи його здійснення

Основними завданнями громадського контролю за використанням та охороною земель є:

аналіз дотримання органами державної влади та органами місцевого самоврядування вимог земельного законодавства щодо захисту прав на землю юридичних осіб і громадян у процесі регулювання земельних відносин;

участь громадськості у забезпеченні реалізації державної політики у сфері охорони та раціонального використання земель і дотримання фізичними та юридичними особами земельного та природоохоронного законодавства;

здійснення контролю за виконанням цільових програм і заходів, передбачених містобудівною та землепорядною документацією, щодо використання та охорони земель шляхом проведення громадської експертизи відповідної документації, залучення громадських об'єднань до обговорення програм, проектів й іншої проектної документації.

Основними принципами здійснення громадського контролю є:

співпраця громадських організацій і громадських спілок, які проводять громадський

контроль, із спеціально уповноваженими органами виконавчої влади у сфері державного контролю за використанням та охороною земель;

пріоритет вимог екологічної безпеки над економічними інтересами при використанні земель;

забезпечення публічності, прозорості, інформованості громадськості щодо результатів здійснення конкретної діяльності.

Стаття 3. Суб'єкти громадського контролю за використанням та охороною земель

Громадський контроль за використанням та охороною земель здійснюють громадські об'єднання, що створені відповідно до Закону України «Про громадські об'єднання», та громадськими інспекторами.

Повноваження громадських об'єднань і громадських інспекторів у сфері громадського контролю встановлюються законодавством.

Участь громадських об'єднань у сфері громадського контролю визначається їх статутними документами (статуту, положення).

Громадські інспектори призначаються органами місцевого самоврядування за поданням громадських організацій і трудових колективів та за погодженням з відповідними органами виконавчої влади, що здійснюють державний контроль за використанням й охороною земель.

Положення про громадських інспекторів з контролю за використанням та охороною земель затверджується центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері земельних відносин.

Стаття 4. Повноваження громадських об'єднань у сфері громадського контролю за використанням та охороною земель

До повноважень громадських об'єднань у сфері громадського контролю за використанням і охороною земель належить:

здійснення аналізу, одержання необхідної інформації про стан дотримання органами виконавчої влади й органами місцевого самоврядування вимог земельного законодавства щодо гарантування права на землю юридичних осіб та громадян у процесі регу-

лювання земельних відносин, з оприлюдненням результатів перевірок і подання пропозицій до відповідних органів;

забезпечення участі громадськості в реалізації державної політики у сфері охорони й раціонального використання земель органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування;

надання допомоги органам, що здійснюють державний контроль, щодо дотримання фізичними та юридичними особами земельного та природоохоронного законодавства;

сприяння запобіганню порушень законодавства й забезпечення контролю щодо усунення виявлених порушень;

організація громадських обговорень стану ведення державного земельного кадастру, моніторингу земель, функціонування ринку земель із підготовкою пропозицій щодо прискорення строків проведення відповідних заходів, забезпечення їх прозорості та публічності;

здійснення контролю за виконанням містобудівних і землевпорядних програм та проектів, якими передбачено заходи щодо використання й охорони земель, і залучення громадськості до їх обговорення та оцінки;

організація проведення громадської експертизи містобудівної та землевпорядної документації і надання висновків відповідним державним органам та ознайомлення з ними громадськості;

забезпечення спільно з органами державного контролю дотримання стандартів і нормативів у сфері охорони земель, запобігання їх деградації.

Громадські об'єднання при здійсненні громадського контролю за використанням та охороною земель постійно співпрацюють з органами, що здійснюють державний і самоврядний контроль.

Стаття 5. Права громадських інспекторів із контролю за використанням та охороною земель

Громадські інспектори з контролю за використанням і охороною земель мають право:

безперешкодно обстежувати в установленому законодавством порядку земельні ділянки, що перебувають у власності та користуванні юридичних і фізичних осіб, переві-

рвати документи щодо використання та охорони земель;

давати обов'язкові для виконання вказівки (приписи) з питань використання й охорони земель і дотримання вимог законодавства України про охорону земель відповідно до їх повноважень;

складати акти перевірок чи протоколи про адміністративні правопорушення у сфері використання та охорони земель і дотримання вимог законодавства про охорону земель;

складати відповідно до законодавства протоколи про адміністративні правопорушення, а також подавати в установленому порядку до відповідних органів матеріали перевірок щодо притягнення винних осіб до відповідальності;

у разі неможливості встановлення особи правопорушника земельного законодавства на місці вчинення правопорушення доставляти його до органів внутрішніх справ чи органів місцевого самоврядування для складання протоколу про адміністративне правопорушення;

викликати громадян, у тому числі посадових осіб, для одержання від них усних або письмових пояснень із питань, пов'язаних із порушенням земельного законодавства України;

передавати до органів прокуратури, органів дізнання й досудового слідства акти перевірок та інші матеріали про діяння, в яких вбачаються ознаки злочину;

проводити у випадках, встановлених законом, фотографування, звукозапис, кіно-або відеозйомку як допоміжний засіб для запобігання порушенням земельного законодавства України;

звертатися до правоохоронних органів з клопотанням про подання позову до суду щодо відшкодування втрат сільськогосподарського і лісогосподарського виробництва, а також повернення самовільно чи тимчасово зайнятих земельних ділянок, строк користування якими закінчився;

брати участь у проведенні громадської експертизи документації;

одержувати в установленому порядку інформацію про стан використання та охорони земель; розподіл земельного фонду, про

заходи, які вживаються для поліпшення землекористування.

Стаття 6. Обов'язки громадських інспекторів із контролю за використанням та охороною земель

Громадські інспектори з контролю за використанням і охороною земель зобов'язані:

дотримувати вимог чинного законодавства при проведенні громадських слухань, рейдів, перевірок, здійсненні контролю за виконанням програм і заходів та у разі участі у проведенні громадської експертизи документації;

сумлінно виконувати покладені на них завдання, своєчасно інформуючи відповідні органи влади про результати перевірок дотримання юридичними і фізичними особами чинного законодавства;

проводити своєчасний аналіз, систематизацію та розробку заходів щодо поліпшення громадського контролю громадськими об'єднаннями, забезпечувати їх публічність і прозорість;

щоквартально подавати громадському об'єднанню, які висунули кандидатури громадських інспекторів, та органам місцевого самоврядування, що призначили інспекторів, звіти про проведену роботу і вжиті заходи щодо запобігання та усунення порушень.

Громадські інспектори повинні постійно співпрацювати з державними інспекторами по контролю за використанням і охороною земель у межах територій (зон) контролю.

Громадським інспекторам при виконанні своїх обов'язків гарантується правовий захист, передбачений законодавством.

Стаття 7. Стимулювання громадських інспекторів із контролю за використанням та охороною земель

Стимулювання громадських інспекторів із контролю за використанням і охороною земель здійснюється у тому разі, якщо безпосередньо ними виявлено порушення земельного та природоохоронного законодавства і вжито заходів щодо прийняття рішення відповідним державним органом (земельноконтрольним, природоохоронним, судом, прокуратурою, іншим органом, яким надані такі права) про притягнення винних до адмініст-

ративної чи кримінальної відповідальності за фактом порушення або про відшкодування збитків.

Для стимулювання громадських інспекторів органи місцевого самоврядування та громадські об'єднання, що здійснюють громадський контроль за використанням й охороною земель, можуть створювати відповідні позабюджетні або громадські фонди.

Стаття 8. Організація і порядок здійснення громадського контролю за використанням та охороною земель

Громадський контроль за використанням та охороною земель організується сільськими, селищними, міськими радами, що призначили громадських інспекторів, і громадськими об'єднаннями, які своїми статутами (положеннями) передбачили проведення громадського контролю землекористування.

З метою координації роботи громадських інспекторів при органах місцевого самоврядування та громадських об'єднаннях можуть бути створені на громадських засадах штаби громадських інспекторів.

Громадський контроль за використанням і охороною земель, дотриманням законодавства у сфері використання та охорони земель здійснюється шляхом:

проведення перевірок щодо використання земельних ділянок, наданих у користування із земель комунальної власності й прав на них;

розгляду звернень громадян, громадських організацій, юридичних і фізичних осіб;

участі у роботі відповідних органів місцевого самоврядування при розгляді питань, що стосуються використання та охорони земель;

участі у роботі комісій при виборі земельних ділянок для надання їх юридичним або фізичним особам;

участі у роботі комісій при прийнятті в експлуатацію меліоративних систем, рекультивованих земель, захисних лісонасаджень, протиерозійних гідротехнічних споруд й інших об'єктів, які споруджуються з метою охорони земель;

розгляду документації із землеустрою, іншої проектної документації, пов'язаної з використанням та охороною земель.

Стаття 9. Громадська експертиза документації із землеустрою та містобудівної документації

Громадська експертиза проводиться незалежними групами спеціалістів, а також окремими спеціалістами – експертами з ініціативи громадських об'єднань, що здійснюють громадський контроль за використанням та охороною земель, і органів місцевого самоврядування за рахунок їхніх коштів або на громадських засадах.

Основними принципами проведення громадської експертизи є її обґрунтованість, компетентність, об'єктивність та прозорість.

Об'єктами громадської експертизи можуть бути регіональні програми і схеми використання та охорони земель, проекти землеустрою щодо організації територій об'єктів природно-заповідного фонду, оздоровчого, рекреаційного й історико-культурного призначення, проекти землеустрою щодо впорядкування території населених пунктів, земельно-кадастрова та земельновідвідна документації.

Громадська експертиза може провадитися незалежно від державної експертизи одних і тих же об'єктів.

Висновки громадської експертизи можуть бути враховані органами, які проводять державну експертизу, або органами (замовниками), які розглядають, погоджують та затверджують відповідну документацію.

Координація органів громадської експертизи й окремих експертів провадиться центральним органом виконавчої влади, який реалізує державну політику у сфері земельних відносин.

Стаття 10. Фінансове і матеріально-технічне забезпечення

Фінансове і матеріально-технічне забезпечення діяльності громадських інспекторів з контролю за використанням та охороною земель здійснюється за рахунок коштів місцевого бюджету й коштів громадських організацій і громадських спілок.

Оснащення інспекторів оргтехнікою, засобами зв'язку, службовим транспортом провадиться громадськими об'єднаннями,

що здійснюють громадський контроль за використанням та охороною земель.

Стаття 11. Прикінцеві положення

1. Цей Закон набуває чинності з дня його опублікування.

2. Внести зміни до Земельного кодексу України (Відом. Верхов. Ради України (ВВР). – 2002. – № 3-4. – Ст. 27), виклавши статтю 190 у такій редакції: «Стаття 190. Громадський контроль за використанням та охороною земель. 1. Громадський контроль за використанням й охороною земель здійс-

нюється громадськими об'єднаннями та громадськими інспекторами.

2. Порядок здійснення громадського контролю за використанням і охороною земель встановлюється законом».

Висновки. Прийняття вказаного законопроекту дало б змогу залучити до здійснення контролю за землекористуванням громадськість країни і могло б стати серйозним поштовхом для переходу на європейські стандарти захисту, збереження та еколого-безпечного використання основного національного багатства країни.

Список використаних джерел

1. *Бредіхін О.О.* Еколого-економічні механізми охорони та відтворення сільськогосподарських земель: автореф. дис. канд. екон. наук: спец. 08.00.06 «Економіка природокористування та охорони навколишнього середовища» / О.О. Бредіхін; НАН України, ДУ "Ін-т екон. природокористування та сталого розвитку НАН України". – К., 2013. – 20 с.
2. Земельний кодекс України від 25 жовтня 2001 року № 2768- III / Відом. Верхов. Ради України (ВВР). – 2002. – № 3-4. – Ст. 27.
3. *Кулаковський Ю.П.* Самоврядний контроль землекористування / Ю.П. Кулаковський, М.І. Шквир; за ред. Л.Я. Новаковського. – К.: Урожай, 2007. – 72 с.
4. *Мірошниченко А.М.* Земельне право України: [навч. посіб.] / А.М. Мірошниченко. – К.: Алерта, 2012. – 462 с.
5. *Нечипоренко О.М.* Земельні правопорушення: стан та основні тенденції (інформація з практики Державної інспекції з контролю за використанням та охороною земель України) / О.М. Нечипоренко // Земельне право України. – 2007. – № 2. – С. 43-50.
6. Про громадські об'єднання. Закон України від 22 березня 2012 року № 4572 –VI / Відом. Верхов. Ради України (ВВР). – 2013. – № 1. – Ст.1.
7. Про державний контроль за використанням та охороною земель. Закон України від 19 червня 2003 року № 963- IV / Відом. Верхов. Ради України (ВВР). – 2003. – №39. – Ст. 350.
8. Про місцеве самоврядування в Україні. Закон України від 21 травня 1997 року №280/97–ВР/ Відом. Верхов. Ради України (ВВР). – 1997. – №24. – Ст. 170.
9. Про охорону навколишнього природного середовища. Закон України від 25 червня 1991 року № 1264 – XII / Відом. Верхов. Ради України (ВВР). – 1991. – № 41. – Ст. 546.
10. *Семчик В.І.* Земельне право України: [підруч.] / В.І. Семчик, П.Ф. Кулинич, М.В. Шульга; Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, Київ. ун-т права НАН України. – К.: Ін Юре, 2008. – 594 с.
11. *Сохнич А.* Державний контроль за використанням і охороною земель: [навч. посіб.] / А. Сохнич, П. Колодій. – Львів: НВФ «Українські технології», 2005. – 140 с.
12. *Яцук І.П.* Формування ефективних механізмів державного управління земельно-майновим комплексом України: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. наук з держ. упр.: спец. 25.00.02 «Механізми державного управління» / І.П. Яцук; МОНмолодьспорт, Акад. муніципального упр. – К., 2012. – 20 с.
13. *Kalus S.* Nowe europejskie standardy rzeczoznawcow majątkowych//Gospodarowanie nieruchomościami na terenach wiejskich. Materiały IX krajowej konferencji rzecznawcow majątkowych. – Torun (Poland). – 2000. – P.271 – 283.
14. *Lerman Z. et. al.* Ukraine after 2000: A Fundament Change in Land and Farm Policy? [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://www.fao.org/worg/Regional/REU/resourser_files/Rethinking_Ukrainian_agreform_summary_en .pdf](http://www.fao.org/worg/Regional/REU/resourser_files/Rethinking_Ukrainian_agreform_summary_en.pdf).
15. Land-Use Controls: Comprehensive Plans, Zoning, and Property Restrictions [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.thismatter.com/money/real-estate/land-use-controls.htm>
16. Land Use Control (LUCs)/Cleans at Federal Facilities/US ERA[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.epa.gov/fedfac/land-use-controls-lucs/>
17. Land Use and the States – Robert G. Healy, John S.Rosenberg [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.books.google.com.ua/books?id=2xg...>

Стаття надійшла до редакції 15.08.2016 р.

* * *